

KATEDRA BOHEMISTIKY
Posudek na bakalářskou práci /~~magisterskou diplomovou práci~~

Autor: Barbora LÁNOVÁ

Studijní obor: Česká filologie

Název práce (česky/anglicky):

Podíl výrazových prostředků syntaktické roviny při ovlivnění recipienta publicistických komunikátů

The role of syntactic means of expression in influencing the media consumer

Vedoucí práce/oponent: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D. / Mgr. Eva Nováková

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Soulad názvu práce s obsahem, schopnost formulovat cíl a závěry práce	E
Teoretická podkladová koncepce, metodologie, terminologie	E
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy	E
Interpretace a argumentace	E
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	E
Struktura práce, výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků, dodržení ortografické a gramatické normy	C
Bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	B
Výsledný průměr	E

Hodnocení písemné verze práce – návrh klasifikačního stupně:

Cílem práce je analyzovat a zhodnotit výrazové prostředky syntaktické roviny, které mohou negativně ovlivnit informační kvalitu televizního zpravodajství. Výzkum je založen na hypotéze, že autoři zpravodajských relací dbají na kvalitu a objektivitu předávaných informací, a klade si otázku, (1) jakým způsobem mohou být informační normy porušovány a (2) zda existují rozdíly mezi veřejnoprávní a soukromou televizí.

V teoretické části jsou vymezeny základní rysy mediálního diskurzu (konkrétně zpravodajství), role moderátora a principy informační kvality. Přestože je tato část založena na relevantním množství zdrojů, diplomantka informace z nich většinou jen juxtaponuje, aniž by je doplňovala vlastními komentáři nebo naznačila možné interpretace. Teoretické definice různorodých stylistických i gramatických jevů navíc nejsou ilustrovány na příkladech, proto text vyvolává dojem poměrně abstraktního sledu dílčích informací. Zásadním problémem je také fakt, že diplomantka nijak nesignalizuje, kdy doslovně prezentuje myšlenky převzaté a kdy svoje vlastní. Místy dochází i k nesrovnalostem při citování zdrojů: na s. 21 se odkazuje pouze na jeden zdroj, ačkoli text obsahuje reference k *Příruční mluvnici* a *Mluvnici češtiny 3*; publikace *Zpravodajství v médiích* je kolektivní monografií, tj. citovaná B. Osvladová je autorkou pouze jedné kapitoly.

Kapitola 5 popisuje vybrané syntaktické jevy, ty jsou ovšem abstrahovány od jejich stylistické platnosti ve zvoleném funkčním stylu, a čtenář tudíž neodstane šanci se dozvědět, které prvky jsou z hlediska zpravodajského diskurzu relevantní a které lze považovat za adekvátní/neadekvátní. Velmi překvapivě potom působí vyjádření z posledního odstavce kapitoly, že „[u] syntaktických jevů převládá užívání tzv. defektních či nevhodných konstrukcí. (s. 21)“, jež v předchozím kontextu vyznívá, jako

by se aplikovalo na kteroukoli komunikační situaci – ačkoli se ve skutečnosti jedná o velmi implicitně signalizovaný skok ke kritériím pro následná hodnocení moderátorských vstupů. Analýza sama proto postrádá metodologickou oporu a mezi teoretickou a praktickou částí chybí logické propojení.

Práci by nepochybně prospělo zařazení metodologické části nebo kapitoly; takto zůstávají různá metodologická hlediska rozprostřena mezi kapitoly 1 a 6 a v textu vznikají informační mezery. V kapitole 6.2 např. chybí charakterizace veřejnoprávního média, která je s přihlédnutím k výzkumným otázkám klíčová, a dohledat ji čtenář musí zpětně v kap. 2.5. Informace o tom, že výzkum je založen na kvantitativních i kvalitativních přístupech, je bezesporu cenná, ale pro potřeby práce se očekává vymezení konkrétních postupů a kroků aplikovaných na získaná data. Přestože se dozvíme, že „[v] textech se mohou vyskytovat jevy, které nejsou z hlediska větné stavby v souladu se stylovou normou zpravodajství a porušují tak jeho objektivitu a neutralitu“ (s. 22), lze se jen domýšlet, že analyzovanými jevy budou (pravděpodobně) slovosled, větosled, modalita a výpovědní modifikace.

Skutečnost, že pro zkoumané jevy neexistuje dostatečný teoretický základ, vede k tomu, že některé výsledky analýzy vyznívají nepřesvědčivě nebo jsou přinejmenším matoucí. Vyvstává např. otázka, proč jsou prostředky modality hodnoceny jako nežádoucí, když zdaleka ne všechny výskyty nesou emocionální konotace. Např. ve výpovědích „Učitelům by mohly od příštího školního roku znovu vzrůst základní platy o patnáct procent.“ (s. 40) nebo „Zájemci o miliardovou zakázku je můžou posílat do 8. března.“ (s. 28) lze bez širšího kontextu nalézt jen epistemické, respektive voluntativní sdělení, ovšem nikoli emocionální zabarvení, které by ohrožovalo objektivitu a neutralitu. V přehledech identifikovaných jevů se pak objevuje velmi podrobná klasifikace modálních funkcí, jejichž podstata ale není nikde blíže vysvětlena. Zůstává tudíž nejasné, proč je např. částice *prý* řazena právě mezi prostředky modality, a nikoli evidenciálnosti.

Strukturování praktické části příliš neprospívá ani skutečnost, že uváděné příklady nejsou číslovány. Odkazování typu „První dva příklady jsou tvořeny pomocí objektivního pořadu, další dva příklady jsou tvořeny pomocí subjektivního pořadu.“ (s. 38) pak znemožňuje zjistit, které analyzované jevy patří k sobě, a zásadně znesnadňuje orientaci v textu.

Navzdory zásadním věcným i formálním nedostatkům vede analýza k některým zdařilým výstupům. Přehledně a srozumitelně je zpracováno hledisko slovosledu (objektivní a subjektivní slovosled, měkké začátky), výpovědních modifikací a elips. Identifikované jevy doprovází i relevantní diskuze, jaký účinek na diváka mohou tyto jevy vyvolat. Nabízí se nicméně otázka, jestli lze výpovědní dynamismus ilustrovat a hodnotit bez zasazení výpovědi do širšího kontextu; zajímavé by jistě bylo sledovat, v kterých částech textu moderátoři určité strategie upřednostňovali. S ohledem na diskurz veřejnoprávních médií jsou cenné také poznatky o dynamizaci a reklamě na další pořady na TV Nova (kap. 6.3.1); bohužel už diplomantka nekomentuje aspekt zásadní pro její práci, tj. nakolik zde dochází k narušení požadavků na informační kvalitu, vyváženost a neutrálnost.

Navzdory velikosti korpusu zůstává potenciál jazykových dat v mnoha ohledech nevyužitý. Výzkumná otázka o rozdílech mezi médii je zodpovězena spíš kvantitativně (s výjimkou zdařilého, leč velmi stručného zhodnocení na s. 59) a závěrečné shrnutí, podle něhož „Česká televize působí dojem daleko profesionálnějším a důvěryhodnějším než TV Nova, jelikož se tolik nezaměřuje na atraktivní témata, celebrity a neupozorňuje na své ostatní pořady“, vyznívá velmi subjektivně, jako by – kromě poznatku o lákání diváků – s předchozí analýzou ani nesouvisela. Také výzkum porušování zpravodajských norem končí na půli cesty, jelikož scházejí jasně nastavené parametry, kdy syntaktické jevy informační kvalitu ovlivňují a kdy nikoli.

I přes zmíněné nedostatky doporučuji práci k ústní obhajobě, pokud se diplomantce podaří reagovat na připomínky a zodpovědět doplňující otázky, navrhuji hodnocení klasifikačním stupněm E.

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

1. Zpravodajské vstupy České televize byly získány z přepisů v databázi Anopress (s. 8). Jakým způsobem se takové přepisy pořizují? Dochází k odchylkám od autentické podoby moderátorského vstupu?

2. Jak vznikají vstupy televizního zpravodajství? Pokud jsou texty „předem připravené a promyšlené“ (s. 25), kdo se na jejich tvorbě podílí? Odpovídají moderátoři za věcný obsah, nebo jsou pouze „mluvícími hlavami“ a pracují s texty jiných redaktorů? Jsou postupy stejné pro obě televize?

3. Mezi kritérii pro informační kvalitu se uvádí transparentnosti, tedy „důsledné uvádění všech dostupných zdrojů informací, ze kterých zpráva pochází“, stejně tak je „důležité otevřeně poukázat na všechny subjektivní zdroje“ (s. 14). Jakým způsobem hodnotíte výskyty evidenciálnosti? Jsou z hlediska žurnalistické normy žádoucí, nebo nežádoucí?

4. Souhlasíte se stanoviskem, že zpravodajské texty „neodpovídají potřebě zaujmout recipienta“ (s. 11)? Může zpravodajství recipienty edukovat, nebo dokonce varovat, pokud je nedokáže zaujmout a udržet jejich pozornost?

5. Jak se požadavek na moderátorskou „oddanost a věrnost instituci“ (s. 13) slučuje s principem žurnalistické objektivity?

Datum a podpis vedoucího práce/oponenta:

30. 5. 2018

Eva Nováková